

Modül (öneri) No	184
Öğrenme Alanı (Temel konu)	İbadet
Modül (Alt konu)	Dua
Amaçlar	Duanın hikmetini ve duanın kabûlünün şartlarını öğrenir.
Süre	40 dakika
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Soru-cevap, beyin fırtınası, anlatım, seccade, takke, önlük, steteskop
Materyal ve Teknoloji	Bilgisayar, projeksiyon, tesbihat kitabı, cevşen, seccade, cami, cemaat,
Anahtar Kelimeler	İbadet, Dua, Ubudiyet, Niyaz
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Etkinlik-1 ÖRNEK OLAY DEMİRCİNİN DUASI - Horasan Valisi Abdullah bin Tahir çok adaletli biriydi. - Jandarmaları birkaç hırsız yakaladı. - İçlerinde bir de demirci vardı ki suçsuz olduğu için kaçmıştı. - Nihayet Nişabur'da yakalayıp zindana attılar. - Demirci abdest alıp iki rekât namaz kıldı. Ellerini semaya kaldırıp: - Ya Rabbi! Günahım olmadığını ancak sen biliyorsun. Beni zindandan sen kurtarırısın, diye dua etti. O gece vali bir rüya gördü. Rüyasında dört kişi gelip tacını tahtını altüst ediyordu. Vali uyandı, çok rahatsız olmuştu. Hapishane müdürünü çağırıp: ‘Acaba hapishanede suçsuz biri mi var?’, diye sordu. - Müdür, ‘Bilemiyorum, yalnız bir adam suçsuz olduğunu söyleyip, namaz kılıp gözyaşı içerisinde yalvarıyormuş.’ cevabını verdi. - Vali hemen demirciyi çağırıp görüşür. Sonunda onun suçsuz olduğuna kesin bir kanaat getirip ondan özür diler; giderken de: Bundan sonra bir sıkıntın, dilediğin bir şey olursa bana gel, diye de tembih eder. - Demirci: Gelmem! çünkü benim bir ‘sahibim’ var ki, o benim gibi bir fakirden dolayı, senin gibi bir sultanın tahtını bir gecede kaç defa altüst etti. O ‘sahibi’ bırakıp sana gelmem, dedi ve oradan ayrıldı. - Peygamberimiz “Dua müminin silahıdır.” buyuruyor. Allah Azze ve Celle de Kur’an-ı Kerim’de, “Dualarınız olmasa siz neye yararsınız.” diyor. Hele dua eden mazlum ise derhal kabul olup, aradaki perdelerin kalkacağı pek çok hadiste zikrediliyor. Dua etmek kulu Allah’a yaklaştırır, o halde sıkça dua etmeliyiz. (İsteyen farklı bir kıssa/hikâye anlatabilir.) *Hikâye ile ilgili konuşulduktan sonra sorulara geçilir.

	Etkinlik-2 SORU-CEVAP 1.Talebelere” En çok istediğiniz şey nedir?” Sorusu sorulur ve talebeler söz hakkı verilir. (Dua kelime manası olarak istemek demektir.) 2.İsteklerinizi yerine getirmek için neler yaptınız? Sorusu sorulur ve cevaplar alınır. (Fiili duanın yerine getirilmesi) 3 “İstediğiniz şeylerin gerçekleşmesi için birinden istekte bulundunuz mu?” sorusu sorulur. Gibi sorular arttırılarak dikkat çekilir. Etkinlik-3 DRAMA YÖNTEMİ 1.Dua ibadetinin en makbul şekilde uygulatılması drama edilir. Takke seccade tesbih ...vs kullanılarak talebelere uygulatılır. a. Euzu besmele ile başlanır. b. Tевbe istiğfar edilir. c. Salavat getirilir. d. Kuran-ı Kerim’den makbul dualar edilir. e. İsteğini yalnızca Allah’tan ister. f. Salavat getirilir. g. Âmin diyerek dua bitirilir. 2.Bir talebe doktor, diğer talebe hasta olur. Hasta talebe yatakta uzanır vaziyette inler. Doktora şikayetini anlatır ve doktordan ilaç ister. Doktor da teşhis ettikten sonra ya o ilacın aynısını verir yahut hastalığına zarar olduğunu bilir hiç vermez. Veyahut daha iyi bir ilaç yazacağını söyler.
Ölçme ve Değerlendirme	1.(...) Her duaya cevap verilir 2.(...) Dua ubudiyetin özüdür. 3.(...) Her duanın neticesi dünyada görülür. 4. (...) Yağmur duası yağmur yağsın diye yapılır. 5. (...) Eğer dua çok edildiği halde beliyyeler def’olunmazsa dua kabul olmadı denilir. 6. (...) Dua bir ibadettir. 7."Ey insanlar! Olmazsa ne ehemmiyetiniz var." 8. Çift sürmek, Bir duadır. 9.Talebenin kendi isteği doğrultusunda bir dua metni oluşturması istenir? أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Sesli bir şekilde okunarak Beraber “âmin” denilir.

İlişkili metinler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Hem, dua bir ubudiyettir. Ubudiyet ise semeratı uhreviyedir. Dünyevî maksadlar ise, o nevi dua ve ibadetin vakitleridir. O maksadlar, gayeleri değil. Meselâ: Yağmur namazı ve duası bir ibadettir. Yağmursuzluk, o ibadetin vaktidir. Yoksa o ibadet ve o dua, yağmuru getirmek için değildir. Eğer sırf o niyet ile olsa; o dua, o ibadet hâlis olmadığından kabule lâayık olmaz. Nasılki güneşin gurubu, akşam namazının vaktidir. Hem Güneş'in ve Ay'ın tutulmaları, küsuf ve husuf namazları denilen iki ibadet-i mahsusanın vakitleridir. Yani gece ve gündüzün nurani âyetlerinin nikablanmasıyla bir azamet-i İlahiyeyi ilâna medar olduğundan, Cenab-ı Hak ibadını o vakitte bir nevi ibadete davet eder. Yoksa o namaz, (açılması ve ne kadar devam etmesi, müneccim hesabıyla muayyen olan) Ay ve Güneş'in husuf ve küsuflarının inkişafı için değildir. Aynı onun gibi; yağmursuzluk dahi, yağmur namazının vaktidir. Ve beliyyelerin istilas ve muzır şeylerin tasallutu, bazı duaların evkat-ı mahsusalarıdır ki; insan o vakitlerde aczini anlar, dua ile niyaz ile Kadîr-i Mutlak'ın dergâhına iltica eder. Eğer dua çok edildiği halde beliyyeler def olunmazsa

denilmeyecek ki: "Dua kabul olmadı." Belki denilecek ki:

"Duanın vakti, kaza olmadı." Eğer Cenab-ı Hak fazl u keremiyle belayı refetse; nurun alâ nur... o vakit dua vakti biter, kaza olur.

Demek dua, bir sır-ı ubudiyettir.

Ubudiyet ise, hâlisen livechillah olmalı. Yalnız aczini izhar edip, dua ile ona iltica etmeli. Rububiyetine karışmamalı. Tedbiri ona bırakmalı. Hikmetine itimad etmeli. Rahmetini ittihat etmemeli. Evet hakikat-ı halde âyât-ı beyyinatın beyanıyla sabit olan: Bütün mevcudat, herbirisi birer mahsus tesbih ve birer hususî ibadet, birer has secde ettikleri gibi; bütün kâinattan dergâh-ı İlahiye giden, bir duadır. Ya istidad lisanıyladır. (Bütün nebatatın duaları gibi ki; herbiri lisan-ı istidadıyla Feyyaz-ı Mutlak'tan bir suret taleb ediyorlar ve esmasına bir mazhariyet-i münkeşife istiyorlar.) Veya ihtiyac-ı fitrî lisanıyladır. (Bütün zihayatın, iktidarlara dâhilinde olmayan hacat-ı zaruriyeleri için dualarıdır ki; her birisi o ihtiyac-ı fitrî lisanıyla Cevvad-ı Mutlak'tan idame-i hayatları için bir nevi rızık hükmünde bazı metalibi istiyorlar.) Veya lisan-ı ızdırarıyla bir duadır ki: Muztar kalan herbir zîruh; kat'î bir iltica ile dua eder, bir hâmi-i meçhulüne iltica eder, belki Rabb-ı Rahîm'ine teveccüh eder. Bu üç nevi dua, bir mâni olmazsa daima makbuldür.

(Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Eylül 2024, s. 354-355)

Yirmidördüncü Mektub'un Birinci Zeyli

Yani: "Ey insanlar! Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var." mealindeki âyetin beş nüktesini dinle:

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

BİRİNCİ NÜKTE: Dua bir sır-ı azîm-i ubudiyettir. Belki ubudiyetin ruhu hükmündedir. Çok yerlerde zikrettiğimiz gibi, dua üç nevidir:

Birinci nevi dua istidad lisanıyladır ki bütün hububat, tohumlar lisan-ı istidad ile Fâtır-ı Hakîm'e dua ederler ki: "Senin nukuş-u esmanı mufassal göstermek için, bize neşv ü nema ver, küçük hakikatımızı sünbülle ve ağacın büyük hakikatına çevir."

Hem şu istidad lisanıyla dua nev'inden birisi de şudur ki: Esbabın içtimaı, müsebbebin icadına bir duadır. Yani: Esbab bir vaziyet alır ki, o vaziyet bir lisan-ı hal hükmüne geçer ve müsebbebi Kadîr-i Zülcelal'den dua eder, isterler. Meselâ: Su, hararet, toprak, ziya bir çekirdek etrafında bir vaziyet alarak, o vaziyet bir lisan-ı duadır ki: "Bu çekirdeği ağaç yap, yâ Hâlıkımız!" derler. Çünkü o mu'cize-i hârika-i kudret olan ağaç; o şuursuz, camid, basit maddelere havale edilmez, havalesi muhaldir. Demek içtima'-ı esbab bir nevi duadır.

İkinci nevi dua İhtiyac-ı fitrî lisanıyladır ki bütün zihayatların iktidar ve ihtiyarları dâhilinde olmayan hacetlerini ve matlablarını ummadıkları yerden vakt-i münasibde onlara vermek için, Hâlık-ı Rahîm'den bir nevi duadır. Çünkü iktidar ve ihtiyarları haricinde, bilmedikleri yerden, vakt-i münasibde onlara bir Hakîm-i Rahîm gönderiyor. Elleri yetiştiriyor; demek o ihsan, dua neticesidir.

Elhasıl: Bütün kâinattan dergâh-ı İlahiyeye çıkan bir duadır.

Esbab olanlar, müsebbebatı Allah'tan isterler.

Üçüncü nevi dua, ihtiyaç dairesinde zîşuurların duasıdır ki bu da iki kısımdır:

Eğer ızdırar derecesine gelse veya ihtiyac-ı fitrîye tam münasebetdar ise veya lisan-ı istidada yakınlaşmış ise veya safî, hâlis kalbin lisanıyla ise, ekseriyet-i mutlaka ile makbuldür. Terakkiyat-ı beşeriyenin kısm-ı a'zamı ve keşfiyatları, bir nevi dua neticesidir. Havarik-ı medeniyet dedikleri şeyler ve keşfiyatlarına medar-ı iftihar zannettikleri emirler, manevî bir dua neticesidir. Hâlis bir lisan-ı istidad ile istenilmiş, onlara verilmiştir. Lisan-ı istidad ile ve lisan-ı ihtiyac-ı fitrî ile olan dualar dahi bir mâni olmazsa ve şerait dâhilinde ise, daima makbuldürler.

İkinci kısım: Meşhur duadır. O da iki nevidir. Biri fiilî, biri kavî. Meselâ çift sürmek, fiilî bir duadır. Rızkî topraktan değil; belki toprak, hazine-i rahmetin bir kapısıdır ki, rahmetin kapısı olan toprağı saban ile çalar.

(Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, Mayıs 2025, s. 350-351)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

² Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

³ Duaları şu sözlerle sona erer: "Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur" (Yunus Suresi: 10.)